

Duurzaam, voor nu en later

Laat iedereen vrij,
maar niemand vallen.

Verkiezingsprogramma D66 Heumen 2022-2026

1. Inhoud

1.	Inhoud	2
2.	Voorwoord van Sigrid Kaag	3
3.	Inleiding	4
4.	Voor duurzaam wonen in een mooie omgeving	5
	Wonen	5
	Verkeersveiligheid, naar 30 km/u	6
	Cultuur en Erfgoed	7
	Vitaal Centrum Malden	7
5.	Werk maken van duurzaamheid	9
	Terugdringen CO2 uitstoot	9
	(Gemeentelijke) gebouwen 100% energieneutraal	10
	In Heumen wonen en (ver-)bouwen	10
	Regionaal expertisecentrum Energietransitie	11
	Schoner en veiliger verkeer	11
	Opslag in accu's	12
	Van Milieustraat naar Grondstoffenbank	12
	Biodiversiteit	12
	Natuur-inclusieve landbouw	13
6.	Gelijke kansen voor iedereen	14
	Iedereen moet mee kunnen doen	14
	Bibliotheek	14
	Dorpshuizen	15
	Heumense verbondenheid	15
	Samenwerking bevorderen	16
	Onderwijs	16
	Kunst en cultuur	16
7.	Voor een dienstbare overheid	17
	De gemeenteraad als vertegenwoordiger van de inwoners	17
	Verbetering van samenwerking in de regio	18
	Voorspelbaar en inzichtelijk bestuur	19
	Zonder veiligheid zijn we niet echt vrij	19
	Een financieel gezonde gemeente	20
8.	Nawoord	22
	Dankwoord	23

2. Voorwoord van Sigrid Kaag

Geachte lezer,

Voor u ligt een programma gebaseerd op de urgentie van dit moment. Meer dan ooit voelen wij de noodzaak onze leefomgeving te beschermen tegen de verwoestende effecten van de opwarming van de aarde. Meer dan ooit voelen wij de noodzaak om de groeiende kloof tussen arm en rijk, tussen diegenen met kansen en diegenen zonder kansen te dichten.

De oplossingen die wij aandragen zijn geworteld in een lange politieke traditie. Want D66 is niet alleen een pragmatische, maar ook een sociaalliberale partij. Wij zijn ervan overtuigd dat mensen alleen vrij kunnen zijn als de overheid gelijke kansen schept voor iedereen.

Dat betekent dat wij genoeg huizen willen bouwen om voor iedereen een passende en betaalbare plek te kunnen bieden. Wij willen dat leraren, verpleegkundigen, agenten en al die anderen die werk doen voor de samenleving kunnen wonen in de wijk waar ze werken. Wij willen dat uw wijk groener wordt, met schone lucht en schoon water voor iedereen. Wij willen dat uw kinderen naar een school gaan waar ze met passie en aandacht worden voorbereid op de wereld zoals die is. Wij willen dat uw kinderen aanspraak kunnen maken op huiswerkbegeleiding, sport, kunst en muziek—ook als u dat zelf niet kunt betalen. En wij willen meer wijkagenten, zodat u zich veilig voelt in de buurt.

Wat u niet in dit verkiezingsprogramma zal teruglezen, maar wel van ons mag verwachten, is dat we radicaal denken verbinden aan gematigd handelen. Wij willen de vrijheden van het moderne Nederland uitbreiden voor zoveel mogelijk mensen, maar geven ons rekenschap van het feit dat wat voor de een waarde is kan botsen met de belangen van de ander. Wij vinden daarom kracht in het compromis.

Er staat veel op spel. Wilt u dat Heumen meedoet in de strijd tegen de opwarming van de aarde? Wilt u dat het onderwijs zo goed wordt dat alle mensen tot hun recht kunnen komen? Wilt u nieuwe politiek, die omkijkt naar anderen en verder kijkt naar morgen? Dan heeft u het juiste programma opengeslagen.

D66 heeft u nodig. Daarom vragen wij uw vertrouwen.

Hartelijke groet en veel leesplezier,

Sigrid Kaag

3. Inleiding

Laat iedereen vrij, maar niemand vallen. Daar staat D66 Heumen voor. D66 Heumen kiest voor gelijke kansen voor iedereen, een schone woonomgeving, duurzame groei en een toegankelijke overheid. Wij kiezen voor een samenleving waarin iedereen kan meedoen en we niemand laten vallen.

Onze gemeente heeft veel moois te bieden voor iedereen. Enkele voorbeelden zijn:

- Een prachtige natuurlijke omgeving die we goed willen onderhouden;
- Mooie groene vergezichten;
- Belangrijke voorzieningen, zoals een vitaal centrum, zwembad, bibliotheek en vele culturele en sportverenigingen;

Vijf jaar geleden werd D66 Heumen opgericht omdat een groep inwoners het D66-geluid miste in de gemeente Heumen. De eerste keer dat we meededen met de verkiezingen stemde u ons met twee zetels in de gemeenteraad. We hebben onze verantwoordelijkheid genomen en deelgenomen aan de coalitie. Zo konden we ons sterk maken voor een inclusieve samenleving, het milieu en inwonerparticipatie. We hebben bijvoorbeeld het initiatief genomen tot de Heumenkaart (nu bekend als Heumenstegoed) en het vuurwerkverbod. We zijn nog lang niet klaar. Onze samenleving staat enorme veranderingen te wachten. De D66-visie kan hierin echt het verschil maken. Daarom zijn wij ook in de komende vier jaar bereid om verantwoordelijkheid te nemen in het college. Maar alleen dan als we duidelijke en duurzame keuzes kunnen maken voor zowel de huidige generatie als voor de volgende generaties. Maar we staan als maatschappij voor stevige uitdagingen. De kinderen die nu geboren worden verdienen dezelfde kwaliteit van leven en omgeving zoals wij die nu genieten. **We moeten daarom aan de slag!** Voor D66 Heumen ligt de focus daarbij op vier thema's: wonen, de energietransitie, gelijke kansen voor iedereen en een transparante en toegankelijke overheid.

Bernadette Smelik

Lijsttrekker D66 Heumen

4. Voor duurzaam wonen in een mooie omgeving

We ervaren een voortdurende druk op de beschikbare ruimte. Er is ruimte nodig voor woningbouw, klimaatadaptatie, verduurzaming van de agrarische sector, energieopwekking, recreatie en verbetering van natuurwaarden. D66 Heumen maakt hier heldere keuzes.

D66 Heumen kiest voor:

- het leveren van een bijdrage aan de regionale behoefte aan woningen, met daarbinnen, een substantieel aantal sociale huurwoningen en betaalbare koopwoningen;
- jaarlijkse groei om aan de lokale woningbehoeftes te kunnen voldoen;
- onder voorwaarden groei buiten de bestaande bebouwde kom mogelijk maken;
- 30 km/u binnen de bebouwde kom;
- het plan voor Vitaal Centrum Malden met ruimte voor hoogbouw;
- een lange-termijn-plan voor woningbouw;
- een hernieuwde focus op lokaal erfgoed;
- het inzetten van agrarische gronden voor woningen, natuur of verduurzaming van de agrarische sector.

D66 Heumen wil dat onze gemeente een aantrekkelijke plek blijft om te wonen en te werken. Voor de huidige generatie én voor de generaties die na ons komen. Op landelijk niveau moet er een miljoen woningen worden gebouwd voor 2030. De regionale woningbehoefte wordt op dit moment geschat op 35.000 woningen tot 2030 (uit de Woondeal regio Arnhem-Nijmegen) en ook in de gemeente Heumen voelen we de tekorten. D66 Heumen wil daarom dat de gemeente bijdraagt aan oplossingen voor het woningtekort en haar bijdrage levert aan de regionale opgave.

D66 Heumen wil de dorpen niet volledig volbouwen. Plannen voor de Kanaalzone en het ontwikkelen van het centrum van Malden juichen we echter toe. Daarnaast wil D66 Heumen onderzoeken of het mogelijk is om aan de randen van de huidige kernen woningbouw mogelijk te maken door agrarische gronden te herbestemmen. D66 Heumen roept op tot een lange termijnvisie waarin wonen, natuurontwikkeling en verduurzamen van agrarische bestemmingen integraal en in samenhang gepland moeten worden.

Wonen

Landelijk is er sprake van een groot woningtekort. Ook in onze regio is er sprake van een groot tekort aan woningen. Hierdoor stijgt de aankoop prijs van een woning. Een betaalbare woning

kopen wordt daardoor steeds moeilijker, met name voor starters. Daarnaast willen we onderzoeken of en hoe we senioren kunnen ontzorgen bij een voor hen lastige en soms onoverzichtelijke stap in hun wooncarrière. Zo beogen we de doorstroming op de woningmarkt te bevorderen.

D66 Heumen wil bijdragen in een oplossing aan het tekort aan woningen. D66 Heumen doet dit door te kiezen voor een combinatie van het zogenaamde ‘inbreiden’ en ‘uitbreiden’. D66 Heumen behoudt het groene dorpse karakter van Gemeente Heumen door **niet** alle beschikbare stukken grond vol te bouwen. Met de bouw van een nieuwe wijk aan de Kanaalzone voldoet onze gemeente aan de woningopgave van het rijk. In principe is D66 Heumen een voorstander van die nieuwe wijk, mits het plan daarvoor financieel solide is en de toegankelijkheid van de wijk gewaarborgd wordt. Met het oog op het klimaat wil D66 Heumen dat alle nieuwbouwwoningen klimaat neutraal zijn en zo natuurvriendelijk als mogelijk zijn. Nieuwbouwplannen moeten rekening houden met voldoende laadcapaciteit voor elektrische auto’s. Daarnaast zet D66 Heumen ook in op een substantiële uitbreidingen van het aantal laadpunten in bestaande wijken. D66 Heumen wil gebruikmaken van de nieuwe wetgeving voor het weren van beleggers; voor nieuwe koopwoningen gaat een ‘zelfwoonplicht’ gelden. Daarnaast wil D66 Heumen dat voor bestaande woningen de landelijke ontwikkelingen gevolgd worden om beleggen met woningen tegen te gaan.

Voor de drie Maasdorpen Heumen, Overasselt en Nederasselt geldt hetzelfde als hierboven is geschetst op het punt van inbreiding. Voor de lange termijn wil D66 een plan voor gefaseerde huizenontwikkeling voor de komende 30 jaar in en rond de Maasdorpen. Deze moet geënt zijn op natuurlijke groei van de kernen en op bouwen naar behoefte. Hierbij dient de balans gevonden te worden tussen publiek groen, natuur, wonen en agrarische gronden. In- en uitbreiding is noodzakelijk maar mag niet ten koste gaan van het dorpse karakter en structuur van de Maasdorpen. Plannen voor nieuwbouw die in plaats komt van de supermarkt van Derks en de benzinepomp in Overasselt dienen in lijn te zijn met de dorpse structuur. Gebieds- en bouwontwikkelingen dienen te allen tijde in samenspraak met én betrokkenheid van inwoners plaats te vinden, onder meer door het betrekken van lokale dorpsraden en het dorpsplatform in Overasselt.

D66 Heumen wil een woningbouwbeleid gericht op inclusiviteit. We bouwen niet alleen voor de markt maar ook voor specifieke doelgroepen, zoals starters, ouderen, mensen met een fysieke beperking, beschermd wonen en statushouders. We staan voor een gemeente die voor iedereen toegankelijk is; ook voor mensen met een beperking. Dit legt eisen op aan de inrichting van de openbare ruimte. Dit moet in alle woningbouwplannen getoetst worden.

Verkeersveiligheid, naar 30 km/u

Op een aanzienlijk deel van de wegen binnen onze gemeente geldt een maximumsnelheid van 50 km/u. Maar die wegen zijn vaak niet voor die snelheid ingericht. Zo zijn er geen vrij liggende

fietspaden en steeds meer verschillende soorten verkeer, met zeer verschillende snelheden, maken gebruik van die wegen. Uit de enquête die D66 Heumen over dit onderwerp heeft gehouden blijkt dat veel mensen zich onveilig voelen op de 50 km-wegen en daarom graag meer 30 km zones zouden willen zien. Ook vanuit milieuoverwegingen is dit een belangrijke maatregel, meer hierover in de paragraaf “Schoner en veiliger verkeer” in het hoofdstuk “Werk maken van duurzaamheid”. D66 Heumen wil dat de landelijke richtlijn van SWOV (het nationaal wetenschappelijk instituut voor verkeersveiligheidsonderzoek) wordt gevolgd. Concreet houdt dit in dat voor alle wegen binnen de bebouwde kom een 30 km-zone geldt.

De gemeente heeft weliswaar juridisch niets te zeggen over de Rijksweg in Malden en die in Overasselt/Nederasselt (de provincie is eigenaar), maar D66 Heumen wil dat de gemeente zich blijvend inzet om de Rijkswegen binnen de bebouwde kom als 30 km-zone in te richten en buiten de bebouwde kom als 60 km-zone. De grenzen van de bebouwde kom schuiven we op ter bevordering van de verkeersveiligheid, zoals op het zuidelijk stukje van de Rijksweg door Malden. D66 Heumen wil de D66 afdeling in de provinciale staten van Gelderland mobiliseren zich hiervoor in te zetten.

Cultuur en Erfgoed

D66 Heumen vindt dat er zorgvuldig met gemeentelijke monumenten (het zogenaamde ‘rood erfgoed’) omgegaan moet worden. Er moeten duidelijke regels zijn wat wel en wat niet mag met deze monumenten. D66 Heumen wil dat de gemeente de lijst van gemeentelijke monumenten nieuw leven inblaast en actualiseert. Dit dient te gebeuren in samenspraak met bewoners, gebruikers en organisaties uit de gemeente zoals het erfgoedplatform. Wat D66 Heumen betreft bevat die lijst gebouwen die het karakter van de gemeente vormen.

Vitaal Centrum Malden

Een vitaal centrum is een essentieel onderdeel voor de leefbaarheid van onze woonomgeving. In 2021 is een integrale centrumvisie voor het centrum van Malden gepresenteerd. D66 Heumen ondersteunt dit plan. D66 Heumen is voorstander van een vorm van (relatieve) hoogbouw in het centrum van Malden om tegenmoet te komen aan de vraag naar appartementen voor senioren die graag dicht bij de voorzieningen willen wonen.

Aan hoogbouw in het centrum is niet te ontkomen als we wonen in het centrum financieel aantrekkelijk willen houden. Bij de nieuwbouw in het centrum moet het aantal sociale

huurwoningen uitgebreid worden. We willen een mix tussen koop en huur om het Vitaal Centrum Plan te kunnen realiseren.

D66 Heumen wil innovatieve oplossingen voor het aanbod van laadpunten voor elektrische auto's in het centrum, bijvoorbeeld door het overdekken van parkeerplaatsen met zonnepanelen.

5. Werk maken van duurzaamheid

De afgelopen jaren hebben we de eerste effecten gemerkt van een veranderend klimaat, met extreme hitte en felle regenbuien. Met nog minder dan 100 maanden tot 2030 moeten we hard aan het werk om de gestelde klimaatdoelen te halen.

D66 Heumen kiest voor:

- een gemeentelijke ambitie – in lijn met de Europese normen – van vermindering in 2030 van de CO2 uitstoot met 55%;
- een energiepark langs de A73 waar duurzame energie opgewekt wordt met zon en wind;
- een regionaal expertisecentrum energietransitie;
- een volledige overstap van gemeentelijke verlichting naar ledverlichting;
- Heumen bestendig maken tegen weersextremen;
- het bevorderen van de biodiversiteit;
- gemeentelijke beplanting die altijd het eco-label draagt;
- dat elke politieke beslissing in de gemeente Heumen wordt getoetst aan de doelstelling om in 2050 klimaatneutraal en circulair te zijn.

Terugdringen CO2 uitstoot

Uit onderzoek blijkt dat mensen naar de overheid kijken bij het nemen van maatregelen die CO2 terugdringen. Als gemeente hebben wij een rol in het terugdringen van de CO2-uitstoot. Een combinatie van zonne- en windenergie is noodzakelijk om de CO2-uitstoot in 2050 tot nul terug te brengen. D66 Heumen wil er vol voor gaan om de klimaatdoelen te halen. Om de CO2-doelen te halen is het nodig dat woningen minder energie verbruiken en de benodigde energie klimaatneutraal wordt opgewekt.

Om het huidige elektriciteitsverbruik te kunnen compenseren moet er ongeveer 50 GWh elektriciteit worden opgewekt. D66 Heumen wil dit realiseren door de aanleg van een energiepark langs de A73 met zonnepanelen en windturbines in een omgeving om te recreëren. Met de aanleg van dit energiepark langs de A73 wordt het grootste gedeelte van de elektriciteitsbehoefte op klimaat neutrale wijze opgewekt. Bij de plannen die gerealiseerd worden zal D66 Heumen zich hard maken voor schaalbare projecten om voorbereid te zijn op de toekomstige energiebehoefte. D66 Heumen kiest hierbij nadrukkelijk voor een mix met zon en wind. Met alleen zon is het onmogelijk om aan de doelstellingen te voldoen. Met de keuze voor

een energiepark langs de A73 hoeven er geen windturbines te worden geplaatst in het kommengebied tussen Over- en Nederasselt.

Met de bouw van windturbines realiseren wij ons dat het landschap zal veranderen. Windturbines zijn van grote afstand zichtbaar en de bladen kunnen voor slagschaduw zorgen. Bij slagschaduw op woningen kunnen de turbines tijdelijk uitgezet worden. Het veranderde uitzicht is echter niet te voorkomen en hoort ook bij de transitie naar een duurzame samenleving. De gevolgen van niets doen zijn daarnaast vele malen groter en mogelijk onomkeerbaar. Deze gevolgen gaan we allemaal merken. Vooral onze kinderen en toekomstige generaties zullen het voor hun kiezen krijgen. Bij de lasten horen echter ook de lusten. D66 Heumen wil dat de inwoners van Heumen meedelen in de opbrengsten van de energieparken. Daarnaast moet bij de aanleg van het energiepark natuurlijk rekening wordt gehouden met omwonenden. Dat betekent dat D66 Heumen wil dat er met alle normen met betrekking tot slagschaduw en geluidsoverlast rekening wordt gehouden.

(Gemeentelijke) gebouwen 100% energieneutraal

Om de CO₂-reductiedoelstellingen te behalen dient onze gemeente het goede voorbeeld te geven door bij elke aanbestedingsprocedure het duurzaamheidscriteria een hoofdrol te geven. D66 Heumen wil een volledige overstap naar ledverlichting voor alle openbare verlichting en in alle gemeentelijke gebouwen. Gemeentelijk vervoer moet uiterlijk 2030 CO₂- emissievrij zijn.

De gemeente moet streven naar 100% energieneutrale gemeentelijke gebouwen. Het wagenpark van de gemeente maakt alleen nog gebruik van duurzame energie. Alle gemeentelijke gebouwen hebben wat D66 Heumen betreft binnen vijf jaar het hoogst haalbare energielabel.

In Heumen wonen en (ver-)bouwen

D66 Heumen wil dat er alleen nog duurzaam en energieneutraal ver- of gebouwd wordt. Dat betekent dat, wanneer een omgevingsvergunning wordt aangevraagd, deze moet voldoen aan strenge milieueisen. Uiterlijk in 2030 moet elke ver- of bebouwing klimaatneutraal worden uitgevoerd. Daar moet geld voor worden vrijgemaakt. D66 Heumen is voorstander van een korting op bouwleges, afhankelijk van hoe duurzaam er wordt gebouwd. Daarmee worden projectontwikkelaars en particuliere woningeigenaren gestimuleerd om energieneutraal te bouwen. Met woningcorporatie Oosterpoort worden stevige duurzaamheidsafspraken gemaakt om hun kernvoorraad snel te renoveren, zo veel mogelijk richting 'Nul op de Meter' te gaan en met een zo hoog mogelijk energielabel.

Daarnaast wil D66 meer steun en aandacht voor initiatieven en bedrijven die zich richten op de circulaire economie, zoals repaircafés, hergebruikers van restmaterialen en duurzame telers/kwekers.

Daar, waar juridisch mogelijk, moet de gemeente meer dwingend optreden bij het inzetten van duurzaamheidsmaatregelen voor bedrijven. Langer wachten totdat bedrijven vrijwillig meewerken kan niet meer. Bedrijven zijn al wettelijk verplicht maatregelen te nemen voor energiebesparing die binnen vijf jaar kunnen worden terugverdiend. Handhaving hierop wordt uitgebreid. Verder worden winkels grenzend aan de buitenlucht, dringend verzocht hun deuren gesloten te houden in verband met klimaatbeheersing.

Alle bestaande woningen moeten voorts worden omgevormd in 2030 naar een in ieder geval C-label. Openbare ruimten worden zoveel als mogelijk vergroend c.q. ontsteend. Voor woningbezitters geldt dat zij worden gestimuleerd om hun stenen oprit te vervangen door waterdoorlatend bestratingsmateriaal in combinatie met het gebruik van regentonnen en tuinwadi's.

Op wijkniveau dient een concreet wijktransitieplan opgesteld te worden voor een fossielvrije wijk in samenspraak met wijkbewoners gebaseerd op realistische doelstellingen.

De gemeente moet haar inwoners stimuleren hun woningen te verduurzamen. Om de kosten van het isoleren van vloeren, muren en daken en het loskoppelen van de hemelwaterafvoer, het aanleggen van sedumdaken en het vervangen van glas en kozijnen te financieren wil D66 Heumen dat de gemeente een 0% lening introduceert.

Daarnaast wil D66 Heumen dat wie volledig ontkoppeld is van de regenwaterafvoer hiervoor wordt beloond in de vorm van korting op de rioolheffing.

Regionaal expertisecentrum Energietransitie

De gemeente moet haar inwoners stimuleren om hun woningen te verduurzamen. Ook moet de gemeente inwoners meer ondersteunen bij hun ambities om woningen te verduurzamen. D66 Heumen beseft dat dit expertise vergt die maar beperkt binnen de gemeente zelf aanwezig is. Daarom pleit D66 Heumen voor een regionaal expertisecentrum of expertiseteam voor de energietransitie waar kennis en diensten gebundeld kunnen worden. Dat expertisecentrum kan deelnemende gemeentes en inwoners van deelnemende gemeentes ondersteunen bij het realiseren van de klimaatdoelstellingen en begeleiding bieden bij het aanvragen van subsidies. Het expertisecentrum zou bijvoorbeeld energiescans van woningen kunnen faciliteren om snel te bekijken welke verduurzamingsmaatregelen haalbaar zijn.

Schoner en veiliger verkeer

De Rijksweg in Malden is al jaren een grote veroorzaker van de uitstoot van fijnstof en CO₂. Het is dan ook noodzakelijk dat de Rijksweg, binnen de bebouwde kom, wordt omgevormd tot een 30 km-zone.

Naast 30 km-zones wil D66 Heumen ook schoner verkeer en vervoer door meer elektrisch rijden. Elektrisch rijden betekent minder roet en fijnstof en minder verkeerslawaaï. Schonere verkeer en vervoer leveren een belangrijke bijdrage aan de volksgezondheid. Voldoende elektrische laadpalen in het openbaar gebied zijn dan ook essentieel. Met name in het centrum van Malden moeten meer parkeerplaatsen komen voor elektrisch opladen.

Zoals aangegeven is de Rijksweg in Malden een belangrijke veroorzaker van uitstoot van roet en fijnstof en CO₂. De Rijksweg wordt voornamelijk gebruikt voor doorgaand (goederen)verkeer richting Nijmegen en terug. D66 Heumen wil dat de gemeente samen met de regio onderzoekt of een vervoershubs nabij de afrit A73 mogelijk is waarmee personen en goederen via elektrisch vervoer en fiets doorgang krijgen naar Nijmegen. Dit moet resulteren in minder doorgaand vervuilend verkeer.

Opslag in accu's

Energie wordt komende jaren fors duurder. Met de grillige gas- en brandstofprijzen merken we dat nu al. Ook wordt vanaf 2023 de landelijke salderingsregeling waarschijnlijk aangepast. Dat kan grote gevolgen hebben voor de woonlasten van de bewoners van Heumen en van mensen die hebben geïnvesteerd in zonnepanelen. Experimenten met buurtaccu's voor de opslag van lokaal opgewekte energie worden dan ook gefaciliteerd, evenals accu's voor thuisgebruik. D66 Heumen wil dat in ieder geval de lokale bevolking profiteert van lokaal opgewekte energie. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het 'gratis' opladen van elektrische voertuigen en aanleggen van de buurtaccu's.

Van Milieustraat naar Grondstoffenbank

D66 Heumen is een voorstander van het principe dat degene die vervuult, daarvoor betaalt. Het zou dan gratis moeten zijn om afval dat volledig kan worden gerecycled in te leveren. D66 Heumen wil dat de milieustraat in Malden behouden blijft en geplande bezuinigingen hierop worden stopgezet. De noodzakelijke investeringen, om aan de geldende wetgeving te voldoen, kunnen bekostigd worden met de invoering van betaalde plastic+ zakken.

Biodiversiteit

Het behouden en verbeteren van de biodiversiteit is in landelijke en groene gemeentes als Heumen letterlijk van levensbelang. Plannen die biodiversiteit negatief beïnvloeden kunnen dan ook alleen doorgaan als de schadelijke effecten aantoonbaar en blijvend worden gecompenseerd.

D66 Heumen streeft naar meer biodiversiteit binnen de bebouwde kom en in de buitengebieden. Daarbij moet vooral aandacht gegeven worden aan dieren en plantensoorten die oorspronkelijk voorkomen in onze gemeente. D66 Heumen wil dat de gemeente de samenwerking tussen diverse organisatie op dit gebied bevordert om zo tot meer biodiversiteit te komen in de

buitengebieden. Verder willen wij dat de verspreiding van invasieve exoten, planten en dieren, tegengegaan wordt.

Wij maken ons ernstig zorgen over de afname van insecten, waaronder vlinders en bijen. Deze dieren zijn een essentieel deel van ons ecosysteem. D66 Heumen wil daarom dat gemeentelijke beplanting altijd voorzien is van een eco-label, zowel voor nieuwe aanplant als voor onderhoud van het openbaar groen in onze gemeente.

Natuur-inclusieve landbouw

Landbouw en natuur beslaan een groot deel van onze gemeente. Voor D66 Heumen sluiten zij elkaar niet uit maar versterken zij elkaar. Wij willen deze versterking stimuleren. Dit kan o.a. door meer aandacht voor natuur-inclusieve landbouw, waarbij als vanzelfsprekend rekening wordt gehouden met natuurwaarden. D66 Heumen staat erop dat onze gemeente haar landelijke uitstraling behoudt. Daarbij dient de gemeente in overleg te gaan met eigenaren van landbouwgrond voor het plaatsen van heggen of aanleg van bloemborders (met wilde biologisch geteelde bloemen) om de biodiversiteit te vergroten. D66 Heumen wil ruimte maken voor functievermenging van natuur-inclusieve boerderijen (bijv. kleinschalige horeca, detailhandel of natuurcamping). Verder wil D66 Heumen stimuleren dat er in de kernen biologische streekmarkten komen, waar natuur- inclusief werkende en biologische bedrijven uit de gemeente hun waren kunnen verkopen. Hierbij ziet D66 Heumen een duidelijke link met het stimuleren van (groen) toerisme.

D66 Heumen wil dat de gemeente de initiatieven van haar inwoners op het gebied van natuur-inclusieve landbouw (op bestaande landbouwgrond), zoals de initiatieven met betrekking tot stadslandbouw in de Kop van Malden en het oprichten van een Herenboerderij in het buitengebied, omarmt en ondersteunt.

6. Gelijke kansen voor iedereen

Iedereen hoort erbij. Dat betekent dat iedereen gelijke kansen moet krijgen. D66 Heumen staat hier pal voor. Gelijke kansen krijgen, houdt ook in dat wij mensen helpen die dat nodig hebben. De coronapandemie heeft wederom laten zien hoe belangrijk het is om oog voor iedereen te hebben. Dit zijn essentiële punten voor ons programma.

D66 Heumen kiest voor het:

- doorgaan met Heumenstegoed;
- behoud van de bibliotheek en uitbreiding van de voorzieningen die je van een bibliotheek mag verwachten;
- versterken van dorpshuizen en andere platformen als verbindende schakels in de samenleving;
- behoud van de participatiecoach en de dorpsverbinders, maar wel met een heldere taakafbakening;
- bevorderen van samenwerking tussen scholen, sportorganisaties, kunst en cultuur;
- samenwerken in de regio om alle activiteiten in het sociaal domein met de juiste kennis en kunde te kunnen uitvoeren.

Iedereen moet mee kunnen doen

Met succes heeft D66 Heumen de Heumenkaart in de gemeente geïntroduceerd. Deze heet nu Heumenstegoed. Een kaart voor mensen met een minimum inkomen. Zij kunnen zo eenvoudig, zonder administratie, beter meedoen in de maatschappij: bijvoorbeeld door lid te worden van de bibliotheek of sportclub. Alle partijen kunnen hier hun voordeel mee doen. D66 Heumen streeft ernaar dat alle mensen, die daarvoor in aanmerking komen, gebruik kunnen maken van deze kaart. D66 Heumen houdt daarbij de doelen goed in de gaten: laagdrempelig en een groot bereik voor de mensen die het nodig hebben. Daarnaast zorgen we voor een evaluatie of het Heumenstegoed dit doel heeft bereikt en sturen we indien nodig bij.

Bibliotheek

Een bibliotheek biedt de mogelijkheid om laagdrempelig een boek te lezen. Kinderen kunnen met een boek avonturen beleven, de wereld ontdekken, hun interessegebied vergroten en zo hun taal- en leesvaardigheid verbeteren. Maar ook mensen die nieuw zijn in Nederland of moeite hebben met lezen kunnen terecht in de bibliotheek. Mensen die thuis geen toegang tot internet hebben kunnen hiervoor naar de bibliotheek. De bibliotheek is ook een ontmoetingsplaats. Een

goede bibliotheek is daarom essentieel voor de leefbaarheid van een gemeente. D66 Heumen wil dat er **niet** wordt bezuinigd op de bibliotheek in Malden en wil dat deze open blijft. Gelukkig zijn de geplande bezuinigingen op de bibliotheek teruggedraaid maar wij willen dat ook in toekomstige bezuinigingsronden de bibliotheek ontzien wordt. Tegelijkertijd dagen wij het bestuur uit om de bibliotheek in Malden meer te laten zijn dan een plek om een boek op te halen of terug te brengen. De bibliotheek: een plek om samen te komen, elkaar te ontmoeten en informatie te halen.

Dorpshuizen

De Dorpshuizen in de Maasdorpen en de bibliotheek in Malden zijn dé ideale gelegenheden om tot elkaar te komen. Ze kunnen echter meer op die manier gebruikt worden. Bijvoorbeeld door de dorpsverbinder en/of participatiecoach er spreekuur te laten houden, door schoolkinderen ruimte voor exposities te geven, door flexwerkplekken aan te bieden of door initiatieven uit de buurt zoals gezamenlijk groenonderhoud te faciliteren. Daarnaast zou D66 Heumen graag zien dat de Dorpshuizen en bibliotheek meer ingezet worden voor bijvoorbeeld cursussen en andere activiteiten, zodat het echt plekken worden waar mensen elkaar ontmoeten. De Dorpshuizen hebben het zwaar en daarom wil D66 Heumen dat de gemeente een financieel kader ontwikkelt voor ondersteuning van de Dorpshuizen.

Heumense verbondenheid

De *participatiecoach* is er voor mensen die langdurig uit het arbeidsproces zijn. Samen wordt gekeken naar wat wél mogelijk is. Mensen kunnen daardoor weer meedoen in de maatschappij, sociale contacten opbouwen en hun eigenwaarde vergroten. Dat dit belangrijk is hebben we in de coronapandemie kunnen zien. Een leven in eenzaamheid maakte en maakt een toch al moeilijke periode nog moeilijker.

De *dorpsverbinder* zorgt dat mensen met een vraag of een behoefte, die niet in staat zijn om dit zelf op te lossen, in contact komen met mensen die oplossingen kunnen bieden. Laagdrempelig en vaak tegen geringe kosten kunnen zo problemen worden opgelost.

D66 Heumen ziet de participatiecoach en dorpsverbinders als belangrijke schakels voor leefbare kernen en buurten. Zij zorgen dat iedereen mee kan doen en dat initiatieven vanuit inwoners worden ondersteund. Daarom wordt niet bezuinigd op de participatiecoach en dorpsverbinders. Wel moeten de taken van participatiecoach en dorpsverbinders helder op elkaar worden afgestemd. Zichtbaarheid van participatiecoach en dorpsverbinders moet vergroot worden zodat zij door iedere inwoner gemakkelijk te benaderen zijn.

D66 Heumen is van mening dat participatiecoach en dorpsverbinders een essentiële rol vervullen. D66 Heumen wil dat iedereen kan meedoen en we laten niemand vallen.

Samenwerking bevorderen

D66 Heumen wil dat de gemeente van alle subsidie ontvangende organisaties op het gebied van sport, erfgoed, milieu, kunst en cultuur in Heumen kan vragen om activiteiten te verzorgen op scholen, als scholen hierom vragen. Hiertoe zou er een toegankelijk overzicht moeten zijn van al deze organisaties en wat zij scholen kunnen bieden.

Onderwijs

D66 wil voor elk kind een **Rijke Schooldag**: een dagvullend programma waarbij kinderen in de eigen omgeving kennismaken met o.a. sport, cultuur, natuur en huiswerkbegeleiding. Dit vereist een sterke samenwerking tussen onderwijs, opvang en lokale verenigingen, instellingen en organisaties. D66 Heumen wil daarom dat de gemeente bemiddelt, mede door inzet van de dorpsverbinders, bij contacten tussen scholen en verenigingen en/of andere partijen die actief zijn in kunst en cultuur, sport, of andere verbredende activiteiten, bijvoorbeeld door huiswerkbegeleiding in de dorpshuizen en bibliotheek. Zo stimuleren we dat kinderen ook toegang hebben tot activiteiten die hen vormen als persoon.

Kunst en cultuur

D66 Heumen roept verenigingen en scholen op om gezamenlijk te zoeken naar wat mogelijk is binnen de gemeente op het gebied van bijvoorbeeld sport, muziek, toneel of andere activiteiten, bijvoorbeeld bouwdorpen. De gemeente kan hierin een bemiddelende rol spelen. Bij voorkeur worden activiteiten gefinancierd door organisatoren zelf of door sponsoring van private partijen. Kosten kunnen worden gereduceerd door samen te werken waardoor er meer mogelijk is. We streven naar een breed en gevarieerd aanbod van kunst en cultuur in Heumen. Dit moet duidelijk vindbaar zijn voor inwoners, bijvoorbeeld door meer gebruik te maken van de Dorpshuizen en bibliotheek als centrale locaties en door het aanbod op een centrale plek zichtbaar te maken.

7. Voor een dienstbare overheid

Het vertrouwen in de overheid staat de afgelopen jaren flink onder druk. Dat vertrouwen kan slechts stap voor stap teruggewonnen worden. De gemeente moet daarom zichtbaar dienstbaar zijn aan haar inwoners. Communicatie moet en kan beter. Het bestuur moet en kan voorspelbaarder en inzichtelijker.

D66 Heumen kiest voor:

- betere communicatie met inwoners over de status van plannen en wie wanneer in het proces welke rol heeft;
- doorgaan met ‘Heumen praat mee’;
- grotere transparantie zodat het werk van de gemeente ingezien, begrepen en gecontroleerd kan worden;
- versterking van de democratische controle op regionale samenwerkingsverbanden;
- een brede discussie over de mate waarin de gemeente toekomstig zelfstandig kan blijven;
- voorspelbaar en inzichtelijk bestuur;
- meer handhaving;
- een solide slimme begroting voor een financieel gezonde gemeente

De gemeenteraad als vertegenwoordiger van de inwoners

D66 Heumen staat pal voor de invloed van de inwoners op het beleid van onze gemeente. De mogelijkheid voor inwoners van onze gemeente om deze invloed uit te oefenen begint bij het kiezen van een partij die het dichtst bij de eigen overtuigingen staat. De gemeenteraad bepaalt kaders voor het beleid, stelt beleid vast en controleert de uitvoering van dat beleid. De gemeenteraad dient pal te staan voor een duidelijke communicatie naar en met inwoners over voorgenomen beleid. We willen daarom dat ook na verkiezingen inwoners gehoord worden en zij hun mening kunnen geven. De gemeenteraad moet vooraf altijd duidelijk maken welke invloed inwoners kunnen uitoefenen op het besluit dat de gemeenteraad gaat nemen. De “regels van het spel” moeten voor iedereen duidelijk zijn. Het moet duidelijk zijn wanneer de gemeente samen met inwoners ‘denkt’, wanneer er samen ‘besloten’ wordt of wanneer er samen ‘gedaan’ wordt.

D66 Heumen wil dat de gemeente beter gaat communiceren over plannen om nieuw beleid in te voeren, wijzigingen door te voeren (waaronder wijzigingen van bestemmingsplannen) e.d. Inbreng vanuit de samenleving is essentieel. Daarvoor is het van groot belang dat dat de gemeente op een voorspelbare en consistente wijze nieuw beleid introduceert of

(bestemmingsplan)wijzigingen doorvoert. Het moet klip en klaar zijn, voor alle belanghebbenden, welke stappen in een dergelijk proces doorlopen worden, in welke fase zo'n proces zich bevindt en wie wanneer welke rol heeft. En uiteraard moet het duidelijk zijn welke inbreng de samenleving heeft. D66 Heumen wil dat de gemeente dit alles een stuk inzichtelijker maakt via haar website zodat het proces geen onderwerp van discussie meer is.

D66 Heumen wil dat 'Heumen praat mee' nieuw leven wordt ingeblazen. De gemeenteraad heeft helaas besloten per 1 januari 2022 te stoppen met het online participatieplatform 'Heumen praat mee'. D66 Heumen vindt dat een gemiste kans. Door een andere werkwijze, meer bekendheid te geven én relevante onderwerpen te bespreken kunnen inwoners juist met behulp van dit platform meer betrokken worden bij plan- en besluitvorming.

De gemeente heeft een brengplicht om inwoners op de hoogte te stellen van informatiebijeenkomsten. Naast publicaties in nieuwsbrieven en gemeentenuws, is het zaak dat er meer huis-aan-huis berichten verspreid worden. Op deze manier willen we meer en vaker inwoners voorlichten en mee laten praten op het juiste moment, het moment waarop nog daadwerkelijk invloed uitgeoefend kan worden en nog geen beslissingen zijn genomen.

Een gemeente moet transparant zijn en haar werk controleerbaar. D66 zal er daarom naar streven dat de informatievoorziening op peil blijft, verbetert en consistent uitgevoerd wordt. Hierbij hoort ook dat de gemeente samenvattingen en presentaties van bijeenkomsten via de website ter beschikking stelt.

Verbetering van samenwerking in de regio

Voor kleine gemeenten, zoals Heumen, is het financieel niet meer mogelijk alle gemeentelijke taken in eigen beheer uit te voeren. Om deze reden zijn samenwerkingsverbanden met andere gemeenten gezocht. Deze gezamenlijke uitvoeringsinstanties zijn zelfstandige organisaties, met een eigen structuur en beleid. D66 wil de manier waarop wij in de regio onze samenwerkingsverbanden besturen radicaal democratiseren. De huidige vorm van bestuur is haast technocratisch en vooral gericht op het verdelen van belangen tussen de verschillende regiogemeenten. Daarmee worden de regionale verschillen onnodig benadrukt, terwijl politiek-ideologische verschillen geen gehoor vinden. Dit is in onze ogen een probleem, want er worden wel degelijk politiek-inhoudelijke keuzes op regionaal niveau gemaakt. In de komende raadsperiode verkennen we daarom welke mogelijkheden er zijn meer vanuit politiek-ideologische stromingen te werken bij samenwerkingsverbanden. D66 Heumen wil dat onder andere bereiken met een regionaal politiek congres waarin de diverse politieke stromingen, zoals die in onze regio vertegenwoordigd zijn, discussiëren over de manier waarop de democratische controle verbeterd kan worden.

D66 Heumen wil dat de gemeente zo lang mogelijk zelfstandig blijft maar gaat een discussie over verdergaande ambtelijke samenwerking en zelfs gemeentelijke herindeling niet uit de weg. De

landelijke trend is dat kleine gemeenten minder geld krijgen ten gunste van grotere en centrumgemeenten. Het resultaat is dat het steeds lastiger wordt voor de gemeente Heumen om alle wettelijke taken uit te voeren en noodzakelijke voorzieningen zoals een bibliotheek overeind te houden. Daarnaast is het lastig om kwalitatief goed personeel in dienst te houden. D66 Heumen wil daarom dat in de komende raadsperiode de discussie gevoerd wordt, ook met de Heumense samenleving, over de houdbaarheid van (volledige) zelfstandigheid en onder welke voorwaarden we die eventueel willen opgeven.

Voorspelbaar en inzichtelijk bestuur

Bij het opstellen van beleid, moet de gemeente vooral zorgen voor beleidskaders. Hierdoor kan de regeldruk worden verminderd en kan handhaving worden vereenvoudigd.

We hebben voldoende regels, maar niet alle regels zijn even goed te handhaven. Daardoor ontstaan onveilige en onbevredigende situaties. D66 Heumen wil dat de gemeente zich terughoudend opstelt in het opleggen van regels. Meer regels is niet de oplossing. Eigen verantwoordelijkheid van inwoners en ondernemers moet ook de ruimte krijgen. Daar waar regels gelden pleit D66 Heumen voor betere handhaving. D66 Heumen wil daarom een uitbreiding van de capaciteit en inzet van technische middelen, zoals verkeerscamera's om, daar waar nodig, toezicht te vergroten en handhaving te verbeteren. Als nieuwe regels gemaakt worden, moet handhaafbaarheid meegewogen worden.

D66 Heumen wil dat een nieuwe coalitie een akkoord op hoofdlijnen sluit. Voor een goede democratie is dat van groot belang. Op deze manier ontstaat er immers ruimte om door goede discussie met wisselende meerderheden tot breed gedragen besluiten te komen. De gemeenteraad wordt daarmee in staat gesteld goed haar kader stellende en controlerende rol uit te voeren. D66 Heumen vindt dat de gemeenteraad zich moet beperken tot die rol. Rolvastheid is belangrijk en de gemeenteraad moet niet op de stoel van college of ambtenaren willen zitten.

Zonder veiligheid zijn we niet echt vrij

Veiligheid is een absolute voorwaarde voor een vrije samenleving. Om veiligheid na te kunnen streven in een snel veranderende wereld moeten alle middelen die de rechtsstaat ons biedt, slim worden ingezet. Middelen die door diezelfde rechtsstaat begrensd worden. Soms vraagt dat om repressie en de effectieve inzet van het bestuursrecht. Vaak ook ten behoeve van preventie, dus om misdaad zoveel mogelijk te voorkomen.

D66 Heumen heeft tijdens de IGM-acties (in gesprek met) met inwoners vaak de klacht gehoord dat er niet wordt gehandhaafd op bestaande regelgeving. Dit varieert van het negeren van stopverboden (winkelcentrum Malden), hondenpoep op de stoepen, brommers op fietspaden waar dat verboden is, tot afval op de openbare weg en in de natuur. D66 Heumen wil dan ook

dat er geld vrij gemaakt gaat worden voor meer toezicht. Concreet betekent dit meer BOA's in de gemeente om de gemeentelijke regelgeving te handhaven en het verzoek aan de politie om actiever te controleren op 'politiefeiten'.

Milieucriminaliteit kost de Nederlandse samenleving jaarlijks vier miljard euro. Ook afgelopen jaren heeft de gemeente Heumen meerdere keren te maken gekregen met milieucriminaliteit. Denk bijvoorbeeld aan dumpingen van huisvuil in de natuur en het spoor door onze gemeente van drugsafval. D66 Heumen wil investeren in een bewustwordingscampagne en meer opsporing van deze strafbare feiten.

De spanning tussen vrijheid en veiligheidsmaatregelen treedt vanzelfsprekend ook op bij de aanpak van ondermijnende criminaliteit. Ondermijning is een veelkoppig monster, waarbij onderwereld en bovenwereld in elkaar overlopen waardoor criminele activiteiten zich in buurten en woonwijken nestelen. Er wordt als het ware gebruik gemaakt van de kwetsbare plekken in de samenleving, om drugs af te zetten, geld wit te wassen en dekmantels te creëren. D66 Heumen wil dat de gemeente Heumen de middelen heeft om krachtig hiertegen op te treden.

Een financieel gezonde gemeente

D66 Heumen zet zich in onze gemeente altijd in voor een solide financieel beleid. Dat betekent dat we zorgvuldig met belastinggeld omspringen en ervoor te zorgen dat de begroting tegen een stootje kan. We willen dat er slim met het beschikbare geld wordt omgegaan. Op beleid dat onnodig of niet effectief is kan bezuinigd worden. Zo creëren we ruimte om te investeren.

We stimuleren een kostenbewuste omgang van gemeentelijk geld bij het ambtelijk apparaat. Als binnen een beleidsprogramma te veel geld wordt uitgegeven, moet dat zo veel mogelijk binnen het programma worden opgelost.

D66 Heumen wil meer transparantie over de financiën van de gemeente door bijvoorbeeld verdere verbetering van de leesbaarheid van de begroting en jaarrekening.

Subsidies zijn een nuttig middel om zaken die we belangrijk vinden voor elkaar te krijgen. Omdat het gaat om belastinggeld is het wel belangrijk dat we verstandig en zorgvuldig met subsidies omgaan. De financiële situatie in de gemeente Heumen maakt dat het subsidiebeleid sober moet zijn. D66 Heumen wil daarom dat de gemeente bij subsidies de volgende uitgangspunten hanteert:

- de gemeente subsidieert activiteiten gericht op het bereiken van maatschappelijke effecten met een breed gedragen doel;

- nieuwe subsidies richten zich vooral op het opstarten en aanjagen van nieuwe activiteiten en zijn in principe tijdelijk;
- bij bewezen resultaten kan de gemeente een subsidierelatie aangaan voor langere termijn;
- de gemeente en de subsidieontvanger zijn volledig transparant over verstrekte subsidies en behaalde resultaten;
- aanvragers van subsidies moeten altijd ook gekeken hebben naar de mogelijkheid van andere vormen van financiering, waaronder niet-gemeentelijke subsidies. In beginsel worden alleen onder deze voorwaarden aanvragen in behandeling genomen.

De financiële ruimte van de gemeente Heumen is erg beperkt en wordt mogelijk de komende jaren nog kleiner. De Onroerend Zaak Belasting (OZB) is één van de weinige instrumenten die de gemeente heeft om de inkomstenkant van de begroting te beïnvloeden. In de afgelopen raadsperiode is er, met instemming van D66 Heumen, voor gekozen om de OZB te stabiliseren door geen inflatiecorrectie toe te passen. D66 Heumen twijfelt of dit nog langer houdbaar is en wil daarom een (beperkte) verhoging van de OZB toestaan maar alleen als dat nodig is voor goede nieuwe voorstellen zoals u die elders in dit programma aantreft.

Topografische kaart door [Jan Willem van Aalst](#), [CC BY-SA 4.0](#) licentie.

8. Nawoord

In dit verkiezingsprogramma leest u onze ideeën en visie voor een aantal beleidsterreinen. Deels als concrete punten en deels als uitgangspunten voor beleid. Maar de dagelijkse praktijk van het werk in de gemeenteraad van Heumen is gevarieerder dan wij hier kunnen beschrijven en nu kunnen voorspellen. Daar zijn ongetwijfeld vraagstukken bij die in dit programma beperkt of zelfs helemaal niet aan de orde komen. Daarom hebben wij als D66 onze uitgangspunten en ideeën vertaald in vijf richtingwijzers. Deze zal elke gekozen D66-vertegenwoordiger hanteren bij het nader invullen van toekomstige politieke keuzes.

Vertrouw op de eigen kracht van mensen

Wij vertrouwen op de eigen kracht en ontwikkeling van mensen. Daarom zien we de toekomst met optimisme tegemoet. Mensen zijn zo creatief dat ze steeds opnieuw zelf oplossingen vinden. Wij willen dat de overheid deze kracht, vindingrijkheid en creativiteit van mensen ondersteunt en ruimte geeft. De sleutel voor verandering ligt bij mensen zelf en wij willen dat de overheid daarbij aansluit. Wat mensen voor zichzelf en anderen kunnen doen is veel belangrijker en effectiever dan wat de overheid kan doen.

Streef naar een harmonieuze en duurzame samenleving

Wij willen de wereld om ons heen tegemoet treden met respect en mededogen. Dat geldt voor de mensen om ons heen en voor onze omgeving. De aarde is niet van ons en dus geen gebruiksartikel. We willen stoppen met het uitputten en vervuilen van onze leefomgeving. We willen dat in de discussie over natuur en milieu niet het behoud, maar de aantasting van natuur en milieu beargumenteerd wordt.

Denk en handel internationaal

Samenlevingen zijn op steeds meer verschillende manieren met elkaar verbonden. Wij staan open voor de gehele wereld en sluiten niemand uit. Bij alles wat we doen, vragen we ons steeds af welke effecten dat heeft op anderen in deze wereld. Wij onderkennen dat Europa steeds meer ons binnenland wordt. Internationale samenwerking en economische vooruitgang zijn de sleutels naar een wereld met minder oorlog en conflicten. Daarbij handelen wij steeds pragmatisch, nuchter en op basis van feiten.

Koester de grondrechten en gedeelde waarden

De fundamentele waarden van onze samenleving zijn vrijheid voor en gelijkwaardigheid van ieder mens, ongeacht opvattingen, geloof, seksuele geaardheid, gerichtheid of herkomst. Lichamelijke integriteit, geweldloze oplossing van belangenconflicten en een respectvol gehanteerde vrijheid van meningsvorming en uiting, inclusief respect voor onze democratische rechtsstaat, zijn voor

ons centrale waarden. Die waarden zijn universeel en zonder meer bovengeschied. Wij beschermen de grondrechten van onszelf en anderen.

Beloon prestatie en deel de welvaart

Mensen zijn niet gelijk, wél gelijkwaardig. Mensen zijn verschillend en wij willen dat de overheid ruimte laat voor die verschillen. Wij streven naar economische zelfstandigheid voor zoveel mogelijk mensen en vinden dat mensen die uitmuntend presteren daarvoor een beloning verdienen. Wij willen een dynamische, open samenleving waarin iedereen de ruimte krijgt om zijn eigen beslissingen te nemen en iedereen zich op zijn eigen manier kan ontwikkelen. Wij vinden het vanzelfsprekend om welvaart met elkaar te delen. We willen dat zoveel mogelijk mensen meedoen in het maatschappelijk en economisch proces, want daar worden we allemaal beter van. Voor mensen die zichzelf niet kunnen redden dragen we een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

Dankwoord

Dit verkiezingsprogramma is tot stand gekomen dankzij de inzet van vele actieve leden van D66 Heumen en andere betrokkenen. We bedanken iedereen die heeft bijgedragen voor hun kennis, inzichten en inzet.

Verkiezingsprogrammacommissie D66 Heumen 2022-2026.

Bernadette Smelik

Martijn Duinkerke

Leon Pillich